

La maleta

Història d'un deportat

|| Jesús Martínez

«Willy Loman, el viatjant, entra per la dreta, portant dos grans maletes. Segueix sonant la flauta. Ell escolta la música, però no sembla adonar-se'n.»

El dramaturg Arthur Miller va obrir el primer acte de *Mort d'un viatjant* amb l'escena d'un pare, Willy Loman, baldat, exhaust, amb el pes del cos ficat a les seves maletes.

La imatge del venedor que protegeix la seva mercaderia, que és el pa que porta a casa, és el reflex de la Lourdes Vidrier (Barcelona, 1964). La figura d'aquesta dona resolutiva, incommensurablement bella i amb l'energia atòmica d'un reactor nuclear, és la vinyeta d'un gat perdut sota la pluja.

«Aquí hi ha la memòria de la meua família, i la del meu avi Vicenç Vidrier, exterminat a Gusen, el camp limítrof a Mauthausen, on va entrar el 3 d'abril de 1941», recela, i subjecta amb força una maleta de cuir marró amb tancaments de metall. «A què és bonica?»

Lourdes viu al carrer Alts Forns. Emprada al sector públic, amb dos fills, tira endavant amb esforç i, en les esclatxes del temps, rescata les veus del passat.

«Li vaig prometre al meu pare que continuaria honorant l'avi», es juramenta, com a sòcia voluntària de l'organització solidària Amical de Mauthausen.

Seguir-li la pista al seu estimat avi ho tanca Lourdes en un quadre sinòptic mental, amb dates («sóc dolenta per a les dates»), branques intricades de l'arbre genealògic («m'he retrobat amb els meus cosins») i frases agafades amb agulles («diuen que...»).

Li ajuda Sant Google el Savi, com ella ha batejat el popular navegador d'Internet.

Què conté aquesta maleta que guarda com una espurna o un romancer o una certesa infal·lible?

La maleta

· Obre la maleta i Lourdes treu una còpia del diari *La Vanguardia* del 24 de setembre de 1922.

En l'apartat «Notícies militars», se cita a Vicenç Vidrier, «soldado de la compañía expedicionaria de la cuarta comandancia de intendencia destacada en Rincón Medik, en Tetuán». Vicenç va combatre en la Guerra del Rif contra les tribus berbers.

· De la maleta treu Lourdes les fotografies miraculoses d'un jove ben plantat, assegut en una cadira noble, el dia del seu casament. Al seu costat, la seva dona, Teodora.

En una altra retrat mira plàcidament a càmera, pentinat com Clark Gable (*Mogambo*) i amb una estilogràfica a la solapa de l'americana.

· De la maleta treu Lourdes un cedé casolà gravat en el camp de concentració nazi de

Mauthausen, a Àustria, en què van estar reclosos prop de deu mil espanyols amb triangles blaus en el seu vestit de ratlles, els perdedors de la Guerra Civil.

«Quan va morir el meu pare, el 2007, el meu germà, el Jordi, i jo vam anar al camp nazi per recollir una pedra que col·locar a la seva tomba. El meu pare està enterrat a Montjuïc, i va voler un record

► Vicenç Vidrier, avi, assassinat al camp nazi de Gusen.

del nostre avi», s'emociona Lourdes, que plora perles blanques, sonates i auspicis. «Tota la seva vida, tota la seva vida, ell va estar obsessionat amb trobar al pare desaparegut, amb trobar informació del seu progenitor, que sabia que havia mort a Gusen. A casa, el meu pare ens posava cintes velles, com una en blanc i negre de

► Lourdes Vidrier, a Mauthausen, amb la tieta Carme.

l'enterrament de Durruti, amb la comitiva per Via Laietana... Mirava la tele amb una lupa per si el veia entre els soldats... I ens posava pel·lícules com *Èxode* [Otto Preminger, 1960], per conscienciar-nos.»

Jordi és el germà de la Lourdes.

Vicenç és el pare de la Lourdes, que atresorava una enorme biblioteca amb lli-

bres ja descatalogats sobre les batalles decisives de la Segona Guerra Mundial.

Vicenç també es diu l'avi de la Lourdes.

Vicenç Vidrier va néixer el 23 de novembre de 1900 a la localitat vinícola de Turís (València). Cenetista de primera hora, aviat destacaria per la seva acció revolucionària. Es va establir a Barcelona, al carrer Sardenya, 88, prop del que avui és

caiguda de Barcelona, l'avi Vicenç abraça als seus fills, fa un petó a la seva dona i es puja a la part posterior d'un camió, rumb a l'exili.

El que va quedar aquí és fàcil de contar: fam, desterrament, repressió.

Romandria setmanes al camp d'internament d'Argelès-sur-Mer, a França.

· De la maleta treu una carta rebuda en un any imprecís, estant Vicenç a la 87 Companyia de Treballadors Espanyols.

«Crec que el meu avi va ajudar a volar els ponts francesos davant la invasió alemanya. Els nazis li acabarien arrestant... A la carta que va rebre la família, abans de la detenció, apareix amb un grup de republicans, com a membre del Cor de la Ràbia. Havien organitzat un cor...»

· De la maleta treu Lourdes el comunicat del Comitè Internacional de la Creu Roja, segellat el 23 d'abril de 1941, a Ginebra, i en el qual s'informa de l'estat del «presoner de guerra [Vicenç Vidrier] al Stalag XII D, número 880». *Stalag*, abreuviament de *Stammlager*, constituïa un camp de presoners reconeguts com a tal.

· De la maleta treu Lourdes el certificat de defunció oficial del seu avi, emès per la Creu Roja d'Alemanya sota el Tercer Reich, a Berlín, el 1944.

Comença així la carta: «sento haver de comunicar-li...».

A Vicenç Vidrier el van matar, i posteriorment el van cremar als forns de Gusen, al lager de Mauthausen, el 21 de gener de 1942.

Li van tatuar el número 13262.

· De la maleta treu Lourdes la còpia d'una notícia al diari valencià *Levante*, sobre el «paisà presoner a Mauthausen».

El 2007, el seu poble natal li va dedicar un carrer com a homenatge.

· De la maleta treu Lourdes els rebuts de la indemnització que la República Federal Alemanya va pagar a la família directa, durant els anys cinquanta i seixanta.

Les notes, els retalls de premsa, el certificat de defunció, els comunicats, les cartes i l'àlbum de fotos l'envolta Lourdes al fullard del seu pare, d'un marró tardor, com si fossin presents nadalencs.

Tot això hi cap a la maleta.

Tres generacions en un mocador.

«Em considero republicana i sindicalista, i el que demano és reconeixement polític per als deportats. I anul·lar els judicis sumaríssims als quals van ser sotmesos. En definitiva, acabar amb tots els anys de silenci», repeteix la historiadora aficionada dels barris de La Marina Lourdes Vidrier, les ungles pintades de vermell, la maleta *vintage* ja tancada.

Repeteix la paraula *silenci*, com una maledicció que es desfés amb l'encanteri d'aquestes tres ordres: «Justícia. Reconeixement. Reparació».

Joaquim Amat-Piniella, a *K. L. Reich*: «El fred era punyent». ■

la Vila Olímpica del Poblenou i el Campus de la Ciutadella de la Universitat Pompeu Fabra, llavors casernes militars.

Possiblement, en alguna ocasió va ser reclòs a les bodegues del vaixell presó *Uruguay*, ancorat al Port de Barcelona.

A Barcelona el va sorprendre l'Alçament de 1936. Sembla ser que Vicenç estava a

► Còmic sobre la història d'un supervivent de Mauthausen, que es va presentar a la Biblioteca Francesc Candel.

càrrec de l'administració de la xarxa de tramvies, que havia estat col·lectivitzada.

«El meu pare se'n recordava que, de petit, els va agafar un bombardeig de l'aviació nacional a l'Estació de França, on havien anat a la recerca d'alguna cosa que menjar», es refereix Lourdes.

Al gener de 1939, hores abans de la